

RENAȘTEREA

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

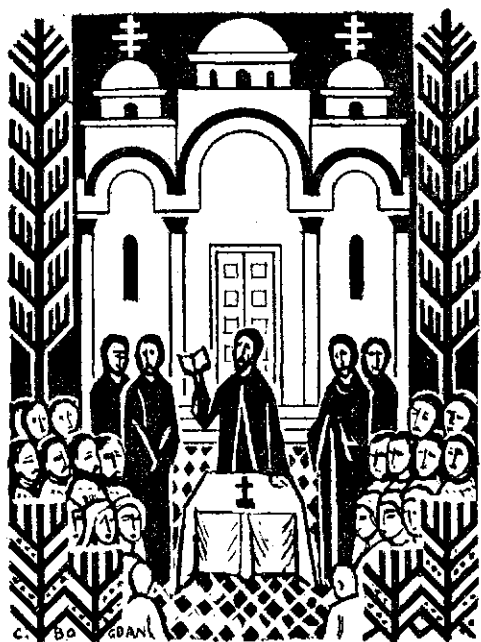
APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Redactor: **Protoereu D. ANTAL**

— Abonamentul: 450 Lei la an —

CLUJ, Strada Iuliu Maniu Nr. 31

CUPRINSUL: Adunarea eparhială. — *Rep.*: Conferință la Tg.-Mureș. — *Gh. Bogdan-Duică*: Petru Maior și Just. Febromius. — Cuvântarea dnei Sofia Meteș, ținută la adun. de const. a Secției eparh. Cluj a F. O. R.-ului. — *Pr. L. David*: Conferința de primăvară a preoților din prot. Aiud. — Cronică. — Comunicat oficial. — Concurs pentru întregirea parohiei Făurești.

ADUNAREA EPARHIALĂ

II.

Sedința a doua s'a ținut în ziua de Luni 15 Mai c., la ora 10 a. m., în sala de ședințe a Primăriei, sub președinția P. S. S. Episcop Nicolae Ivan, având ca notar pe prot. D. Antal.

După citirea și verificarea procesului-verbal al ședinței prime se trece la ordinea de zi, invitându-se la cuvânt cei ce au de făcut vre-o propunere.

Di Dr. L. Chirilă prezintă o propunere asupra situației de drept a proprietății Bisericii Universității din Cluj, concludând pe bază de noi documente, că aceasta biserică este proprietatea statului și să se intervină la stat pentru a fi predată în folosința bisericii ortodoxe. Chestiunea se dă spre studiere comisiunii organizatoare.

Di Dr. I. Mateiu, ca raportor al comisiunii de organizare prezintă raportul acestei comisiuni referitor la *raportul general* al Consiliului Eparhial făcut Adunării eparhiale. Raportorul relevă din raportul general două chestiuni de mare importanță pentru viața noastră bisericească: chestiunea trecerii învățământului religios primar în grija bisericii și apoi chestiunea înființării asociației „Frăția Ortodoxă Română”.

Intrându-se în discuția specială a raportului, Adunarea eparhială ia act de constatarea Congresului național bisericesc din toamna anului trecut, că legea de organizare bisericească se afirmă în toate părțile Pa-

triarhiei, cu rezultate apreciabile. Deasemenea ia act despre vizitarea catedralei de către M. Sa Regele, apoi de reînceperea lucrărilor pentru zidirea catedralei. Își exprimă părerea de rău pentru ținerea vacantă îndelungată a eparhiilor de Huși și Cetatea-Albă.

Se vor lua măsuri pentru întocmirea manualelor de religie necesare. Se va interveni la Minister pentru reînființarea catedrei de religie din Abrud, desființată prin abuz și înființându-se în locul ei una pentru uniți fără a avea elevii receruji.

Adunarea invită Consiliul eparhial să intervină și pe viitor cu aceeași stăruință pentru salarizarea dreaptă și echilibrată a preoțimei noastre.

Se ia act cu bucurie pentru distincția acordată P. Sf. Episcop, pentru meritele culturale.

Adunarea își exprimă recunoștința sa P. Sf. Episcop Nicolae pentru înălțarea bisericii Sf. Nicolae din Cluj.

P. On. Dr. Seb. Stanca, din partea comisiunii organizatoare propune și Adunarea validează alegerile din cercurile: Albac, Baia-de-Arieș și Zlatna.

P. On. Dr. I. Vască, din partea comisiunii bisericești prezintă prin o cuvântare elogioasă raportul secției bisericești din care spicuim următoarele: la centru împreună cu consilierii sunt 12 funcționari, în eparhie avem 17 protopopi titulari, 3 protopopi sta-

vrofiori, 4 protopopi onorari, 262 parohi, 117-administratori parohiali perm., 12 capelani, 4 diaconi, 2 preoți pensionați; din aceștia 55 sunt preoți văduvi și 17 ieromonahi; mai sunt 95 preotese văduve cu 95 orfani de preoți, 319 soții de preoți cu 566 copii. În anul 1933 au reposat 8 preoți. Parohii avem 407 matere și 95 filii. S'au înființat 3 parohii noi. Parohii vacante 24. Populația ortodoxă din eparhie este de 340.711 suflete (+8.034). Căsătorii s'au încheiat 2.928 (—15), din acestea la biserică 2.801 și numai la forurile civile 127 (+12). Căsătorii mixte 586 (+27). Nașteri total 10.458 (+460) din cari 632 ilegale. Morti 6.561 (+346). Conviețuiri ilegale 2.339 (+313): Procese de divorț 156 (+22). Sfințiri de biserici s'au făcut 7, de capele 4.

La Academia teologică am avut înscriși 115 studenți. Revizorul eparhial a făcut 31 de deplasări și a administrat parohia Sovata o lună. Protopopii au făcut 620 de inspecții. Cele 4 mănăstiri au continuat să funcționeze și 'n anul trecut spre deplina mulțumire sufletească a celor ce le-au cercetat.

Au revenit la ortodoxie 1.146 suflete dela uniți și 39 dela sectari.

Propaganda religioasă s'a făcut intensiv în 237 de întruniri ale cercurilor religioase împreunate cu serviciu divin, predici și masle. La acestea au luat parte circa 63.000 credincioși și s'au ținut 261 de predici, 350 conferințe. Biserica este cercetată de circa 136.000 credincioși. Nu cercetează de loc 8.637 (—739). S'au mărturisit 149.765 credincioși, nemărturisiți 75.158.

În eparhie avem 10.158 văduve și 8.658 orfani și 4.134 avizați la caritatea publică. Din daniile ocazionale în 30 de parohii s'au împărțit ajutoare în 30 parohii, în bani 188.484 Lei, precum și bucate și haine la 1365 credincioși lipsiți. Preoții au cercetat pe 11.492 de bolnavi.

Sectari avem în total 2.458 risipiți în 203 parohii.

Activitatea preoților se rezumă la 16.064 predici rostite de 360 preoți, au mai ținut 1.800 prelegeri și conferințe. Au cetit 7.064 cărți.

Acelaș raportor Dr. I. Vască propune și Adunarea aprobă ca să se intervină la Stat ca să se respecte serios ziua Duminecii, atât din partea autorităților cât și a parti-

cularilor. În deosebi serviciul divin în această zi să nu fie conturbat cu nimic.

P. On. Dr. A. Buzdug, prezintă din partea comisiunii culturale raportul secției culturale din care se constată că dintre copiii ortodocși obligați la cercetarea școlii primare au rămas fără instrucție 28%. La școlile secundare numărul elevilor de pe sate a scăzut cu 493. Numărul analfabeților a crescut cu 18.167 inși și pentru remedierea acestui rău Adunarea hotărăște să se intervină la Stat să nu mai sisteze școlii primare și să ia măsuri pentru aplicarea cât mai strictă a legii obligativității învățământului primar. Organele parohiale vor fi îndrumate să înființeze cantine sau cămine școlare, ca să ușureze cercetarea școlii. Să se reinființeze cursurile de adulți. P. On. protopopi să asiste la examenele de religie în persoană sau prin delegați, elevilor buni li se vor distribui premii. Când vor permite împrejurările se va organiza un curs metodic pentru predarea învățământului religios, apoi conferințe catihetice tractuale prin delegați. Până atunci preoții vor lua și ei parte la cercurile culturale învățătoresci unde se țin lecții model. Se vor lua măsuri ca elevii să cerceteze regulat biserica.

Numărul meseriașilor patroni ortodocși a crescut la 5050 (+115) iar al ucenicilor a scăzut la 1363 (—306).

În parohiile eparhiei noastre funcționează 3857 funcționari ortodocși, 1.887 gr.-cat. și 2.062 streini, deci raportul e de 48% ort.

Dr. L. German prezintă din partea comisiunii economice raportul secției economice și constată că cu toată criza economică s'a putut face față cheltuelilor fără atacarea fondurilor. Adunarea aprobă ca suma avansată de Consiliul Eparhial pentru zidirea bisericii Sf. Nicolae din Cluj, să fie donată iar din repartiția restantă să se creeze un fond special pentru zidirea unei biserici în parohia a doua din Cluj. Casa Str. Iașilor 14, dacă vor fi fonduri disponibile se va transforma în internat teologic.

Se relevă cu satisfacție frumoasele donațiuni făcute de credincioși bisericilor și parohiilor din eparhie cari se ridică la suma de 5 milioane Lei. Intre donatori este și M. Sa Regina Maria, cu iconostasul bisericii din Cluj. Adunarea o aclamă în picioare. Tuturora li se exprimă vii mulțumiri.

Pentru stimularea spiritului de jertfă lista tuturor donatorilor va fi trimisă cu o circulară tuturor parohiilor ca să fie cetită în biserică.

În chestiunea salarizării clerului Consiliul Eparhial va solicita convocarea Congresului Mitropolitan care să se ocupe special cu problema salarizării corespunzătoare a clerului.

Dl Dr. V. Moldovan din partea comisiunii organizatoare prezintă raportul asupra zidirii catedralei și Adunarea ia la cunoștință cu aprobare continuarea lucrărilor de terminare provizorie, urmând ca în luna Noemvrie a. c., să se sfințească. La sfințire se vor invita: a) M. Sa Regele cu suita, b) Guvernul, dl prim-ministru și dl ministru de Culte, c) Î. P. S. Sa Patriarhul, d) Î. P. Sf. Sa Mitropolitul Ardealului, e) P. P. S. S. Episcopi Ciorogariu, Nichita al Argeșului, Lucian al Romanului și Ion al Armatei, f) toți protopopii, fiecare cu câte 3 preoți, g) membrii Adunării eparhiale, h) toți binefăcătorii, i) șefii autorităților locale.

Pe cele trei pietrii dela intrare se vor grava, în mijloc: „*Acest sfânt și dumnezeesc locaș cu hramul Adormirea Maicii Domnului, înălțat întru slava zilei de 15 August 1916, când oștile române eliberatoare au intrat în pământul robiei milenare, pentru înfăptuirea unității neamului, s'au zidit și înfrumșețat prin râvna și osteneala smeritului rob al lui Dumnezeu, întâiul episcop al Vadului, Clujului și Feleacului P. Sf. Sa D. Nicolae Ivan.*

„*Început în zilele prea gloriosului Rege întregitor de țară Ferdinand I., s'a terminat în zilele drept măritorului Rege Carol II. Patriarh al Bisericii ortodoxe române fiind Î. P. S. D. D. Miron Cristea, iar Mitropolit al Transilvaniei Î. P. S. D. D. Nicolae Bălan, în anul Domnului 1933.*

Pe celelalte două se va scrie câte un verset din Biblie.

Înlăuntru la intrare se vor așeza două plăci de marmoră, una cuprinzând numele Consilierilor eparhiali, preoți și mireni, cari au colaborat la zidirea bisericii. Ceialaltă va conține numele arhitecților și pictorilor.

Se va confecționa o medalie comemorativă, având pe o parte în relief chipul catedralei, iar pe ceialaltă o inscripție corespunzătoare. Două din aceste medalii se

vor confecționa din aur, pentru ca una să se ofere M. Sale Regelui și a doua să se păstreze-la episcopie. Dl Dr. Candin David, membru al adunării se oferă să obțină gratuit aurul necesar dela „Industria Aurului” din Abrud.

P. Sf. Episcop, după luarea acestor hotărâri, vădit emoționat, spune că acesta este cel mai important eveniment al eparhiei noastre și cea mai însemnată hotărâre a Adunării eparhiale și-și ia angajamentul să le execute întocmai. Roagă pe toți să participe la sfințire. Ședința se ridică la ora 1 p. m.

Ședința a III-a s'a ținut la ora 4 d. m., sub președinția P. Sf. Episcop Nicolae, având ca notâr pe dl Dr. L. Chirilă.

P. On. Dr. Seb. Stanca în numele comisiunii de organizare prezintă chestiunea bisericii Universității din Cluj și Adunarea aprobă ca să se țină la suprafață și la vremea oportună să se încerce rezolvarea în conformitate cu principiile de dreptate juridică, istorică și națională.

În chestiunea edificiilor fostelor școale confesionale se menține hotărârea Adunării Nr. 36 din 1932.

Comisiunea financiară prin P. On. prot. R. Popa, propune și Adunarea aprobă unele modificări și reduceri la acordarea pensiunilor în cadrul veniturilor reale. Aceste modificări se publică pe larg în comunicatul oficial din numărul acesta.

Acelaș referent prezintă și următoarele modificări în regulamentul Fondului de ajutor preoțesc: La art. 4 se adaugă: c) „*câte o cotizație excepțională de 100 Lei de fiecare caz de moarte care trece peste 6 cazuri pe an.*” La art. 5, în loc de „*familia sau persoana încredințată cu înmormântarea lui*” s'a modificat în „*soția sau în lipsa soției copiii reposatului*” etc., iar la sfârșitul aliniatului s'a adăugat: „*în lipsa soției sau a copiilor acest ajutor revine celorlalte rudenii ale membrului reposat în ordinea de preferință: nepoți, strănepoți, părinți, frați și nepoți de frați, respective aceleia dintre aceștia, pe care l-a designat titularul prin act în scris. Dacă erezii legali enumerați mai sus lipsesc, de înmormântarea membrului decedat îngrijește protopopul tractual, ridicând un avans echivalent cu cheltuelile de înmormântare, rămânând fondului even-*

tualul excedent. Acest ajutor nu se poate nici înstrăina, nici greva, nici sechestra de nimeni și pentru nici un fel de datorie“.

Dl At. Bejan, prezintă din partea comisiunii financiare bilanțul general al Consiliului Eparhial pe 1932. Se aprobă reducerea valorii imobilelor și efectelor dubioase cu 30%, prin ceace averea episcopiei scade la sumă de 31,975.529 Lei.

Se prezintă și aprobă bugetul pe anul 1933.

Cu acestea încheindu-se ordinea de zi P. Sf. Sa mulțumește membrilor pentru interesul arătat ședințelor Adunării și nivelul înalt la care s'au menținut discuțiile. Cu toate greutățile ce le pun vremile de astăzi P. Sf. Sa crede că cu ajutorul lui Dumnezeu va avea puterea necesară pentru conducerea și pe mai departe a destinului acestei episcopii. Așteaptă cu nerăbdare ziua mare a sfințirii Catedralei pe care dorește să o săvârșască în prezența tuturor membrilor acestei adunări.

În numele Adunării răspunde dl prof. universitar Emil Panaitescu, a spus următoarele:

„Cuvântul de mulțumită ce trebuie să-l aducem P. Sf. Voastre în această Adunare, într-o sesiune ce este înaintea sfințirii bisericii-catedrale, trebuie să fie mai cald și mai profund ca întotdeauna, punând Prea Sf. Voastră pecetea de piatră, prin ridicarea acestei frumoase catedrale, semn al veșniciei noastre, în Ardeal. Această pecete de veșnicie a Neamului nostru se datorește vredniciei Prea Sf. nostru Episcop, ce a făcut-o în numele Marelui Voievod Ștefan-cel-Mare, el însuși zidind 42 de biserici. Și în numele M. S. Regelui Carol al II-lea am clădit acest monument de piatră sub oblăduirea Prea Sf. Voastre.

Ca să aveți toată mângăierea operei desăvârșite, Vă facem făgăduința că vom sta de strajă neadurmită, în jurul P. Sf. Voastre, dorindu-Vă sănătate și tărie ca să Vă puteți bucura încă mulți ani de biruința Neamului nostru, aici în Cluj.“

P. Sf. Sa e îndelung ovaționat.

Ședința s'a ridicat la orele 6 p. m.

Conferință la Tg.-Mureș.

În ciclul conferințelor organizate de societatea „Tinerimea Română“ din Târgu-Mureș, în luna Aprilie a. c., a vorbit la palatul cultural, despre „Sectele religioase“ dl prof. Dr. Orest Bucevschi dela Acad. teol. ort. din Cluj.

Problema sectelor religioase — spune conferențiarul — nu interesează numai Biserica. Ea prezintă o importanță atât de mare prin acțiunea ei de descompunere a organismului social încât Statul nu poate lăsa Biserica să lupte singură împotriva nemurătorilor secte care au apărut la noi. Sectele religioase, deși au existat în toate religiunile și timpurile, în viața poporului nostru, sunt o importanță străină de toate tradițiile și interesele noastre naționale. Pentru a putea prinde cât mai multe suflete, sectele se înconjoară cu ceremonii de ordin mistic, propagând o credință cu totul aparte.

Răspândirea sectelor se datorește azi propagandei intense, pe care o știe face cu atâta abilitate și tenacitate, dar și situației tulburate de după război, nemulțumirile generale, dorinții după lucruri noi, intrigei contra clerului și speculării chestiunilor religioase. Și o presă cu tendințe oculte le sprijinește din toate puterile. Dar sectele nu urmăresc un interes pur religios, ci și unul politic, voind să spargă blocul sufletec al neamului nostru, să-i zdruncine omogenitatea și puterea de rezistență. Mântuirea sufletului e numai masca ce le înlesnește răspândirea tuturor ideilor subversive. Imoralitatea cea mai detestabilă, beția, fățarnicia, înșelăciunea, minciuna, furtul, omorul, bătaia nu sunt străine de sectari. Și apoi vine lupta împotriva intereselor superioare ale neamului și statului. Refuzul jurământului, al serviciului militar, dezertările dela regimente, lupta de clasă, îmbrățișarea ideilor comuniste și anarhiste primejduesc interesele vieții românești.

Astfel subminarea Bisericii prin secte înseamnă subminarea unității noastre naționale. De aci datorită Bisericii, Statului și a fiecărui bun Român să lupte împotriva acestui element de negațiune, care caută să se infiltreze tot mai mult în organismul neamului nostru pentru a-l descompune. Rep.

Petru Maior și Iust. Febronius

sau

Petru Maior ca vrăjmaș al Papei.

(Urmare).

20. **Resistență contra Papei.** La Petru Maior apar adeseori două nume: *Ciprian* și *Firmilian*.

Acela este martirul dela Cartagena (a. 258); acesta este un ep. din Neocaesarea; amândoi faimoși prin procesul ce papa Ștefan li-l făcu (anul 255—257), excluzându-i din biserică. Fusesse vorba și cearta despre cazul grav al botezului ereticilor.

Opoziția energicului Ciprian trebuie să-i fi plăcut lui Petru Maior; de-aceea scriitorul român îl citează adeseori: Privitor la *egalitatea tuturor apostolilor* cu Petru (S. p. 22; E. p. 16); la botezul ereticilor: „Au ostoiatu-s'au sf. Chiprian și sf. Firmilian și toți Africani după judecata și propoveduirea lui Papa Ștefan? *Ba*. Ci măcar că cu afurisană li s'au lăudat, nimic n'au băgat sama, crezând tare că nici *Papa n'are putere a le porunci, nici ei nu sânt datori a ascultă de dânsul, că nimeni nu e episcop episcopilor*“ (S. p. 58; E. p. 40).

Petru Maior citează din scrisorile lor. Și iarăși trimite, pentru amănunte, la istoricul Fleury.

Mai departe, Petru Maior stăruie iarăși asupra egalității între episcopi citându-i epistola 78, unde se zice: „Episcopia una este, a căria parte dela fieștecarele întreg (*in solidum*) se ține“. Ceece Petru Maior explică: „Nu unul mai mult decât altul, ci fieștecarele întreg, întocma, *in solidum*, adică întregă toată păstoria bisericii o ține fieștecarele arhiereu; că aceea însemnează acel cuvânt politicesc *in solidum*, cu carele sfântul aci grăește“ (S. p. 78; E. p. 53).

Noțiunea *in solidum* o avuse și F. (P. 453 etc.). Înțelesul F. i-l desvoltase în cap. III, § 1 (*Episcopatus in Ecclesia unus est, et omnibus Episcopis certo modo comunis*); acolo F. citase și pe Ciprian (epistola 68, către Papa) cu vorba: *Nam et si Pastores multi sumus, unum tamen gregem pascimus* (P. 129); și cu altă vorbă: *Episcopatus unus est, cuius a singulis in solidum pars tenetur*.

O repetiție de idei este vorba dela pagina 453/4: *Singulis pastoribus, ait S. Cyprianus, portio gregis fuit adscripta, quam regat unusquisque et gubernet*.

Controversa dintre Ciprian și papa Ștefan F. a expus-o la pp. 351—358. Ciprian, eroic, vorbise aspru despre pretențiunile Papei; întrebuițase și vorba *tiranie* — pe care F. o mai citează și dela alți capi bisericești, de ex. la p. 502 și pe care și Petru Maior o întrebuițează — și ca părere a sa, dar și ca citat din Ciprian (S. p. 85; E. p. 58).

Concluzia lui Petru Maior (S. p. 86; E. p. 58) este a lui Ciprian, despre tirania papală; o are și F. la p. 351, citată exact ca la Petru Maior. Eu o dau însă întâi pe latinește, ca alt argument că febronianismul pătrunsese adânc în cugetul lui Petru Maior. Așadar despre succesiunea romană a lui Petru Ciprian zisese: *Superest, ut de hac ipsa re quid singuli sentiamus, proferamus; neminem judicantes, aut a communionem aliquem, si diversum*

senserit, amoventes. Neque enim quisquam nostrum Episcopum se esse Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem Collegas suos adigit, quando habeat omnis Episcopus pro licentia libertatis et potestatis suae arbitrium proprium, tanquam judicari ab alio non possit, cum nec ipse possit alterum judicare. Sed expectemus universi iudicium domini nostri IESU Christi, qui unus et solus habet potestatem et praeponendi nos in Ecclesiae suae gubernatione, et de actu nostro iudicandi. Petru Maior traduse (greoiu) așa: „Mai încă (zice Chiprian) ca fieștecarele dintre noi să spună judecata sa despre această întrebare, ce prenimenea să judece sau să scoată dela împărțășirea sa pe celce altmintrelea nu ca voi va țineă, că nime dintre noi, după socoteala sa, se face pre sine episcop episcopilor și ca tiranii să silească pe soții săi să asculte de el. Tot episcopul deplin are voe slobodă și putere întregă și, precum nu se cuvine pre el să-l judece altul, nu poate să judece“.

Aici încă o vorbă din Maior: „Că precum episcopii cei dela răsărit, așa și cei dela apus, aceeași putere și întocma cu Papa au dela Hristos dată“.

21. **Apelul contra Papei.** Cap. II, § 8, nota 2 din F. scrie: *Si papa (quod Superi avertant) non proponat, sed imponat et imperet universae Ecclesiae, etiam sub excommunicationis poena, quae particularibus Ecclesiis videantur injusta, aut minus oportuna, magisque pro excessiva elatione primariae Ecclesiae, reliquarum vera depressione, adiuvata, quam universali Ecclesiae et bono Religionis profutura: Faciendum tunc quod in S. Cypriano laudavit S. Augustinus, quodque vel ipse in illo excusat Bellarminus; de quo nos cap. II §. 12 n. 1 et cap. VI. § 9.*

Contra impunerilor și poruncilor papale F. recomandă, așadar, atitudinea lui Ciprian: *resistența*, de ex. apelul dela Papă la conciliu; căci *caeterum nemo dubitat, quin resistentia possit esse legitimam; hoc certo putavit Bellarminus*; zicând că sf. Ciprian avea dreptate să nu se supună Papei *propter repugnans dictamen conscientiae*.

Cap. VI. § 9 este expunerea pe larg a cazului de opunere: Ciprian și Papa Ștefan.

Intrucât Petru Maior are o deosebită *predicție* pentru acest caz, trebuia să arăt și până la ce extrem ducea F. consecvențele poruncilor papale neadmisibile.

Ce consecvențe au tras însă, greco-catolicii români, când Papa a consfințit ep. maghiarizătoare de *Hajdudorog*? Câteva articole leșinate, în *Unirea*.

22. **Despre episcopi** Petru Maior tratează în cap. XVII și XVIII.

I. Asemănările cu F. sunt puține. Fapt. Apost. XX, 28 Petru Maior le dă simplu, F. le reduce (ca sens) la explicarea unui Fonseca, că sf. Duh i-a chemat pe arhierei să conducă biserică (p. 448). Petru Maior citează pe Ciprian ep. 42 (simplu); dar aici avem, poate, o greșală de transcriere, F. scriind 24 *apud Gratianum Caus. 24*. Quaeest. I. Canon 16: *Episcopatus unus est, cuius a singulis pars in solidum tenetur*. (P. 130 și 443; identic.)

Sf. Grigore, al IV-lea, papă, își trată colegii ca frați (F., p. 444, 445, 454); și Petru Maior îl citează (S. p. 79; E. p. 54.)

II. La p. 79 P. M. are un citat — tot după F., p. 120. Din scrisorile sf. Grigore cel mare: *ad Eulogium Alexandrinum*, la Petru Maior fără precizarea: *quae est XXX. Lib. VIII. Indict. I. nov.* Grigore refuză cuvântul ce i se adresase: *Sicut jussistis*, „care cuvânt de poroncă (traduce Petru Maior) dela auzul meu mă rog să-l depărtați, că știu cine sânt, cine sânteți, că cu locul îmi sunteți frați, cu năravurile părinți“; iar latinește: *Quod verbum jussionis peto a meo auditu remove; quia scio quis sum, qui estis. Loco enim mihi Fratres estis, moribus Patres. Non ero jussi, sed quae utilia sunt, indicare curavi.* Îl numiseră pe Grigore papă a toată lumea; Grigore a refuzat pe *Universalem Papam*; cu un argument de altruism nobil, *quia vobis subtrahitur, quod alteri plus, quam ratio exigit, praebetur*; ori la Petru Maior: „că dela voi se trage, ce altuia mai mult decât se cuvine i se dă.“ Astfel, cu sf. Grigore cel mare F. termină paragraful său 11 din cap. II, în care dovedește că în biserica universală, *Papa nu-i jurisdicție*, ci numai *consociație*.

Ca să arate că nici sf. Petru nu a cutezat să decidă singur o chestiune, ci a strâns pe apostoli în sobor, la Ierusalim, F. citează și explică *Fapt. apost. c. XV* (Pavel, Barnaba etc.)

Petru Maior tot așa face (S. p. 57; E. p. 40). F. la pag. 30 (pe larg). În F. cel abbreviat tesa s'a exprimat simplu (p. 17): *Omnes Apostoli in Apostolatu, omnes Episcopi in Episcopatu pares sunt.* (Va urma).

G. Bogdan-Dulcă

CUVÂNTAREA

nei Sofia Metes, ținută la adunarea de constituire a Secției eparhiale Cluj a F. O. R.-ului.

Avem marea bucurie de a saluta cu tot entuziasmul, în numele Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române, noua organizație a „Frăției Ortodoxe Române“ în care vedem închegându-se pe o puternică forță morală și o uriașă flacără de lumină în deșertul întunecos al acestor vremuri frământate de materialismul pustiitor.

Trăim zile grele, când vântul nebuliei suflă cu desnădejde peste creștetele popoarelor. În jurul neamului nostru cresc înspăimântător limbile de foc al urii dușmane. Totul se clatină, totul se sguđuie în cumplita învolburare a duhurilor pierzării, o singură mare putere a rămas și va rămâne neclintită și biruitoare în măreția ei divină: biserica ortodoxă, pavăza neamului românesc.

Biserica a fost păstrătoarea unității noastre naționale, căci prin ea s'au menținut neconținut de-a lungul veacurilor legăturile țărilor române cu românii subjugăți, ea ne-a ocrotit în ceasurile marilor primejdii, ea ne-a întărit credința în izbânda zilelor de astăzi și tot prin ea vom birui totdeauna.

În vremuri de grea cumpănă pentru biserica strămoșească, sufletul de adâncă simțire al femeii,

crescut în tradiția sfântă a înaintașilor ce-și închinău cu smerenic și largă dărnicie prinosul muncii lor pentru ridicarea și împodobirea locașurilor sfinte, — a întemeiat acum un sfert de veac, sub scutul bisericii și pentru întărirea ei, Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române, ai cărei președinți de onoare sunt Sanctitatea Sa Patriarhul și Înalți Prea Sfințiții Mitropolți și Episcopi. Prin iubire, muncă și jertfă neîntreruptă, s'a afirmat ca un factor important de îndreptare și mărețe înfăptuirii pe teren moral-religios și național.

Pretutindeni se ridică institute de educație întemeiate de vrednicia femeilor grupate în jurul Societății Ortodoxe, care, prin sfortări și străduinți uriașe, are astăzi o avere de peste o sută milioane Lei, în diferite institute de cultură și educație, unde cresc atâtea generații sănătoase de viitoare soții și mame românce. Din mila sa creștină s'au împărtășit și se împărtășesc mereu cu prisosință sute și mii de săraci, prin ajutoare în bani și îmbrăcăminte și prin numeroasele sale cantine unde se hrănesc gratuit.

Filiala noastră din Cluj, pe lângă o întinsă activitate de misionarism moral-religios, la îndemnul veneratului și iubitului nostru Patron și înțelept sfătuitor, Preasfințitul Episcop Nicolae, și-a concentrat străduințele mai ales, pentru ajutorarea zidirii Catedralei și a împodobirii ei. Și, astăzi avem marea bucurie, de a ne socoti printre ctitorii ei de seamă, prin însemnata donație de 500.000 Lei, ce i-am făcut-o de curând, asemenea și a bisericii din Calea Regele Ferdinand, prin suma de 100.000 Lei, ce i-am dăruit-o în vara anului trecut.

Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române, ce a luat ființă acum un sfert de veac din același nobil avânt și din aceleași mari necesități morale-naționale ca și acum „Frăția Ortodoxă Română“, fericită de a vedea cât mai curând înfăptuită solidarizarea și disciplinarea tuturor forțelor și energiilor ortodoxe, dorește cu tot entuziasmul cea mai strânsă colaborare cu Frăția Ortodoxă, căci amândouă deopotrivă urmăresc același înalt scop și ideal: țaria și mântuirea sufletului românesc prin biserica strămoșească.

CONVOACARE.

Reuniunea „Corul episcopiei ortod. română din Cluj“, în conformitate cu dispozițiile statutare, se convoacă pe această cale la

adunarea generală anuală

pe ziua de 1 Iunie a. c., la ora 6 seara, în sala conservatorului de muzică din strada Brătianu, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Rapoartele.
3. Raportul cenzorilor și descărcarea comitetului.
4. Alegerea comitetului.
5. Propuneri.

Cluj, la 22 Mai 1933.

Dr. Seb. Stanca, preș.

Vas. Bogdan, secretar.

CONFERINȚE PREOȚEȘTI ȘI CERCURI RELIGIOASE

Conferința de primăvară a preoților din protopopiatul Aiud.

Întrunirea de primăvară a preoților s'a ținut ca și în anii precedenți în parohia centrală Aiud, în ziua de 5 Aprilie c. La ora 8 dimineața s'a slujit Liturghia înainte sfințită de pr. I. Pap și Mihail Pușcașiu. La sfârșit s'a citit molitva pentru mărturisirea preoților. După terminare președintele prot. deschide conferința schițând în linii mari programa zilei. A rostit o cuvântare impresionantă cu îndemnuri calde pentru o cât mai temeinică revizuire a conștiințelor noastre de slujitori ai lui Dumnezeu. Ele au creat o atmosferă de reculegere și retragere lăuntrică.

S'au designat duhovnici pr. C. Suciu și I. Oniga, cari au mărturisit toți preoții din protopopiat.

Conferința s'a continuat cu dezvoltarea lecției de religie „Întrarea Domnului în Ierusalim” pentru cl. II-a primară de pr. S. Sava. Se fac câteva obiecțiuni și însuși prelegătorul autocritica sa. Conferința în linii generale declară lecția reușită.

Urmează darea de seamă a președinților cercurilor religioase despre munca lor în anul 1932. Se menționează cu laudă câteva, iar altele se îndrumă la sânguință.

La interpelări, păr. protopop aduce în discuție cazul parohiei noi Gâmbaș, arătând șicanele ce se fac cultului ortodox în predarea alor 2 săli de învățământ disponibile pentru a se instala o capelă ortodoxă.

Conferința protestează energic împotriva acestui tratament față de Biserica dominantă și vestește acțiunea nefastă a organelor administrative din județ. Președintele mulțumind membrilor, declară ședința închisă.

Pr. L. David.

ÎNSEMNĂRI BISERICEȘTI

Alegerea preoților în vechime.

„Unde e lipsă de preot merge protopopul în fața locului și adunându-se tot poporul locului ace-luia alege pre carele vrea spre preoție. Iar de-l află a fi vrednic întărește alegerea, îi dă carte de mărturisire sau carte de recomandare către Vlădica ca să-l primească la hirotonie.“ (P. Maior, Ist. bis. p. 316.)

CRONICA

Predici în bisericile din Cluj. În biserica Sf. Nicolae, în ziua primă de Rusalii, va predica Prot. Andrei Ludu, cons. nparh., a doua zi va predica Prot. Dumitru Antal, revizor eparh.; în biserica Pogorirea Duhului Sfânt, în ziua primă de Rusalii, va predica Prot. Dr. Vasile Sava, cons. eparh., a doua zi va predica Protodiacon Dr. Ioan Vască, rect. Acad. teol.

Ziua Eroilor la Cluj s'a sărbătorit cu tot fastul cuvenit. La ora 9 dim., pe estrada Teatrului Național s'a oficiat o Doxologie din partea P. On. prot. cons. ep. Dr. Seb. Stanca, Andrei Ludu, Dr. V. Sava, D. Antal și pr. D. Coseriu, diaconii V. Bogdan și Dr. O. Bucevschi. Răspunsurile au fost date de către corul teologilor condus de dl prof. Dr. V. Petrașcu. Au fost de față toate autoritățile în frunte cu dl general com. Prodan, prefectul județului Dr. Dan, primarul Dr. Deleu, etc., oficerii garnizoanei și o companie de onoare. După slujbă dl general Batâr a vorbit soldaților. Imediat s'a făcut plecarea spre Cimitirul Eroilor, unde așteptau trupele întregii garnizoane și școalele. Pe o tribună s'a oficiat de către aceiași preoți un parastas, fiind de față între șefii autorităților și P. Sf. Sa Episcopul nostru Nicolae Ivan. La terminarea parastasilui au urmat cele două minute de reculegere, după care dl col. Racovița a vorbit plin de avânt în numele armatei, ridicând glas de protest contra acțiunii revizioniste a dușmanilor țării noastre. A urmat cuvântul reprezentantului școalelor minoritare. Seria cuvântărilor a fost încheiată cu vorbirea prot. D. Antal, din partea bisericii. S'a remarcat lipsa reprezentantului „Astrei” pus în program cu o cuvântare, deasemenea lipsa reprezentantului bisericii unite.

Dela Academia teologică. Cursurile se încheie în ziua de 31 Mai. Examenenele semestrale se țin între 1—15 Iunie, iar cele generale după acest termin.

Deces. Preotul *Dumitru Goia*, fost paroh în *Sohodol*, după grele suferințe a adormit în Domnul în ziua de 17 Mai a. c., în vârstă de 68 ani și după 43 ani de preoție. În mormântarea a avut loc în ziua de 19 Mai c., prohodul fiind săvârșit de uu sobor de preoți. Defunctul a fost unul dintre cei mai vrednici preoți din Munții Apuseni. Pentru naționalismul lui în timpul războiului a suferit internare la Șopron, de unde s'a întors cu sănătatea sdruncinată. Pentru vredniciile preoțești a fost distins cu brâu roșu. Îl deplânge o numeroasă fa-

milie compusă din 7 copii între cari este și dl Dr. Ion Goia, prof. univ., deputat eparhial. Între gineri e preotul Gherasim Sicoe, capelan în Sohodol. Transmitem îndurera-tei familii sincerile noastre condoleanțe. — Bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace.

O donație mult grăitoare. Starețul mănăstirii „Sf. Ana“ din Rohia ne anunță că în Vineria săptămânei luminate au venit în pelerinaj la mănăstire un grup de 36 credincioși uniți tocmai din Baia-Sprie și Groși-Băi, și dintre ei Gh. Borțan, Teodora Negrean, Ana Căslin și Domnica Gherghel, au donat sftiei mănăstiri un rînd complet de ornate bisericesti și mai multe lumânări, toate în valoare de 4000 Lei. Ne bucurăm că rugăciunile călugărilor noștri și slujbele făcute de ei sunt căutate cu credință și de credincioși de altă confesiune.

A apărut în Biblioteca creștinului drept-credincios din Chișinău (Basarabia) Nr. 42 și 43 și anume „Învățământul religios și învățământul moral“ de filosoful Foerster, tradus de pr. I. Negoită și „Predica din Dumineca iertării“ de I. P. Sf. Metropolit Gurie. Se recomandă preoțimei noastre spre utilizare. Cea dintâi costă 15 Lei, iar a doua 3 Lei; se pot comanda dela Consiliul eparhial Chișinău.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ
Nr. 3128—1933.

Comunicat oficial

către P. On. preoțime și penzionarii bisericei Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În chestiunea ajutorului extraordinar la penziunile de bază ale penzionarilor bisericești noastre, comunicăm spre știre și orientare, că Adunarea noastră eparhială din 15 Mai a. c., considerând scăderea continuă a veniturilor fondului de penziuni eparhial, prin criza financiară de azi, a fost nevoită a reduce ajutorul extraordinar la capacitatea de plată a fondului și a hotărî, prin concluzul Nr. 22, următoarele:

„Comisiunea financiară prin raportorul Romul Popa, prezintă actul Nr. 2732/1933, din care se constată pe baza tabloului anexat, că după Statutele vechi sunt 47 văduve preotese, 9 minori și 1 protopop penzionar, iar după statutul nou, văduve preotese 24, copii minori 15 și 1 preot penzionar. Starea fondului nu s'a putut îmbunătăți nici prin economiile funcțiunilor vacante și nici prin sporul

de $\frac{1}{3}$ la salarii din cauza refuzului Statului. După ce proiectul de buget al acestui fond ne oferă o acoperire numai de 440.880 Lei, iar necesitățile fondului, dacă s'ar da ajutorul extraordinar din anul trecut, sunt evaluate la suma de 560.888 Lei, pentru a putea face față plăților, Comisiunea economică propune iar Adunarea eparhială

hotărăște ca ajutor extraordinar la penziunea statutară a pensionarilor din Eparhia noastră, pe timpul dela 1 Iunie 1933—1 Iunie 1934 conform tabloului anexat:

1. Pentru pensionarii Statutelor vechi un ajutor egal cu cel din anul trecut, adică 300 Lei lunar de văduvă, de preot pensionar sau orfan de ambii părinți și 200 Lei de minor, în care sumă se cuprinde și pensia de bază.

2. Pentru pensionarii noului Statut un ajutor extraordinar egal cu pensia lor de bază.

3. Adunarea eparhială roagă Consiliul Eparhial să stăruie pentru convocarea neamănată a Congresului Mitropolitan din Mitropolia Ardealului, care să caute o soluție deplin mulțumitoare, în chestiunea fondurilor de pensii, sau în înțelesul concluzului Nr. 22/1930 al Adunării noastre eparhiale, sau, dacă aceasta nu se va obține din cauza refuzului Statului, ori chiar a Congresului Mitropolitan din Sibiu, atunci să se găsească noi surse de sporirea fondului de pensii spre a-l face capabil de a putea plăti pensii corespunzătoare vremurilor grele de azi. Acest concluz se comunică imediat după prezentarea lui la Consiliu tuturor celor interesați.“

Cluj, la 22 Mai 1933

Consiliul eparhial.

Nr. 424—1933.

(16) 2—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. Făurești protopopiatul Cetatea-de-peatră, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela Stat.
2. Sesiune parohială 1 jug. 188 st. p.² și cimitirul vechiu.
3. Una miertă (30 litre) cucuruz nesfărmat și una zi de lucru de fiecare familie.
4. Venitele stolare stabilite în ședința Consiliului parohial din 4 Mai a. c.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile în termen legal oficiului nostru și se vor putea prezenta cu avizul nostru în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să producă act de învoire dela Prea Sfințitul nostru Episcop.

Oficiul protop. în conțelegere cu Consiliul parohial.

Alexiu Latiș, protopop.